

I. TÉTEL**45 pont**

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/ válaszolj a kérdésekre!

Az 1850. esztendőben olyan meleg volt július havában, amilyenre a legöregebb emberek sem emlékeztek. A nap parázsló korongja súlyosan függött a fakó égen, mintha ki akarná szikkasztani a világot. Ebben a sütőkemence-melegben nemhogy mozogni, de még lélegezni is nehezebbre esett az embernek. S lám, mégis rugós batár csalinkázott befelé Udvarhelyre a szombatfalvi úton. A batár előtt négy lovaskatona kocogott, mögötte is négy. Tudja a csoda, hogy nem ütötte meg őket a hóguta.

A hintó az udvarhelyi bíró háza előtt állt meg. A bíró a melegtől kábultan szédelgett elő a hivatal épületéből. Nohiszen, volt minek örvendeznie. Vaksz inspektor képe jelent meg a batár ablakában. Tulajdonképpen Weichsnak hívták az istenadtát, de mivel mindenre csak legyintett, hogy „vaksz”, vagyis, hogy „odaseneke, semmiség!” – a Küküllő menti nép egykettőre elkeresztelte Vaksznak.

Nos hát ez a Vaksz úr szerencsétlente az udvarhelyi bírót. Bevágta magát a bírói székbe, s mialatt vörös képét törölgette selymekendőjével, elsorolta az udvarhelyiek bűneit, hogy aszongya: még mindig ennyi meg ennyi negyvennyolcas honvéd bujdosik a Hargitán, nagymértékben zavarva a császári felsége, I. Ferenc József áldott uralmát; az adót nem fizetik, a császári rendeleteknek nem engedelmeskednek, csúfot űznek az osztrák hivatalnokokból... és a többi... és a többi...

Ha nem javulnak meg az udvarhelyiek, egy egész vértesezredet hozok a nyakukra, aztán lássák...

Bíró uram úgy érezte, mintha az Északi-sark jéghideg szele vágott volna bele a júliusi forróságba. A basáskodó adószedők, tisztoiselmők, végrehajtók, inspektorok siserehada amúgy is tönkretette a szegény népet, ha most még ráeresztenek egy egész ezred katonáit, akit etetni, itatni kell, akkor vége Udvarhelynek. Elszökösnek innen az emberek, vagy valami olyan borzasztót cselekszenek, amilyent csak kétségbeesésében tesz az ember. Talán magukra gyújtják a várost, vagy nekimennek pusztá kézzel a fegyveres osztrák zsandároknak, neki egyenesen a biztos halálnak.

Hiába könyörgött a bíró kegyelemért, halasztásért, adócsökkentésért, a nagyhatalmú inspektor csak legyintett; „vaksz!”, s figyelmeztette az előtte felsorakozott osztrák tisztoiselmőket, hogy a legszigorúbban tartsák be minden rendeletét. Három nap múlva személyesen ellenőrzi őket. Aztán kegyeskedett hintóba szállni.

Alig haladt túl a város határán, gondolt egyet az inspektor úr.

– Állj! – kopogtatta meg botja végével kocsisa hátát. – Kanyarodj a Küküllő partjára.

Olyan csábítóan csillogott a víz, hogy Vaksz inspektor úr nem tudott ellenállni. Levette szilvakék frakkját, fodros ingét, csatos cipőjét, s egy szál alsóban bemászott a vízbe.

Megkapaszkodott egy fűzfa gyökerében.

– Ti őrt álltok itt, egy tapodtat sem mozdultok! Lélek a vízbe nem léphet, amíg én fürödni méltóztatom.

Parancs az parancs. Nekik egy tapodtat sem szabad innen mozdulniuk. Csak éppen összemosolyogtak. Az nem volt tilos. A kocsis meg a bakon úgy tett, mintha aludnék.

Közben vitte-vitte a víz az inspektor urat, megforgatta, alábuktatta. Vaksz fulladozva kapkodott ág, gyökér után. Hiába. Mintha megtáltosodott volna a Küküllő vize... Bele is fulladt volna a nagyhatalmú inspektor úr, ha Boldogfalva szélén – hoppá! – utána nem ugrik a fulladónak egy madárijesztő külsejű torzonborz legény, üstökön nem ragadja, partra nem vonszolja, feje tetejére állítva ki nem csurgatja belőle a vizet.

Addigra nagy kiáltozással, sápiózással odasereglettek a boldogfalviak is. Ki egy korty fenyővizet hozott, ki meg gyolcsruhát. Úgy dédelgették, ápolták Vaksz urat, mint a ma született csecsemőt.

– Hol vagytok? – nyitotta ki a szemét. Megmondták. Lassan-lassan magához tért, eszébe jutott kétségbeesett küzdelme a Küküllő hullámaival. Felült.

– Hol az a derék ember, aki megmentette az életemet?

– Itt volnék... – restelkedett elő a falusiak közül az a bizonyos torzonborz figura.

– Hogy hívnak, fiam?

A kérdezett szemérmesen vigyorgott:

– Bolond Bandinak, mert túl okos vagyok, s bolondnak néz mindenki... hehe...

– Kívánj, fiam, amit akarsz. Teljesítem. Úgy tudd meg, hogy akit megmentettél, az maga Weichs inspektor.

– Jaj! – ugrott egyet Bolond Bandi. – Csak nem?

– Csak igen – mosolygott kegyesen a nagyúr. – Kívánj bármit szíved szerint, fiam.

Térdre borult Bolond Bandi, s rimánkodva emelte Vaksz uram felé a kezét:

– Jaj, csak azt az egyet kérem, el ne árulja valakinek, hogy én húztam ki a vízből, mert menten agyonvernek a székelyek.

Mit felelt erre Vaksz inspektor, nem tudom, csak azt, hogy országos kacagás lett a dologból, s Vaksz úr úgy elkotródott a Küküllő vidékéről, hogy Stájerországig meg sem állt. Ott beszegődött csizmapucolónak. Arra éppen alkalmas volt. Nem is maradt utána más emlékezet, csak egy mondas: „Megsegítette, mint Bolond Bandi az inspektort.”

(Méhes György: A küküllői kaland)

1. Miért nevezik az inspektort Vaksznak? 5 pont

2. Igazak vagy hamisak a következő kijelentések? Írd át a vizsgalapra az alábbi kijelentések betűjelét, és azt, hogy igaznak (I) vagy hamisnak (H) tartod őket!

a. 1850 nyarán a nagy melegben kiszáradt a Küküllő.

b. Az emberek magukra gyújtották a várost, és pusztá kézzel mentek neki az osztrák zsandároknak.

c. Az inspektor megparancsolta, hogy amíg fürdik, senki ne lépjen a vízbe.

d. Az inspektor megmentője Bolond Bandi volt.

e. Hálából az inspektor eltörölte az udvarhelyiek adóit.

5 pont

3. Értelmezd 3–5 mondatban a következő részletet!

„Parancs az parancs. Nekik egy tapodtat sem szabad innen mozdulniuk. Csak éppen összerosolyogtak. Az nem volt tilos. A kocsis meg a bakon úgy tett, mintha aludnék.”

5 pont

4. Miért találja ijesztőnek Vaksz fenyegetését az udvarhelyi bíró?

5 pont

5. Miért kérte térdre borulva neve elhallgatását Bandi?

10 pont

6. Helyesen cselekedett-e Bolond Bandi? Fejtsd ki válaszod 3–4 mondatban!

10 pont

Nyelvi igényesség, szövegkohézió, helyesírás

5 pont

II. TÉTEL

45 pont

Az alábbi részletből kiindulva írd legalább 1–1,5 oldalas novellaszerű szöveget, amelynek középpontjában egy testvéri kapcsolat áll! Adj címet a szövegednek!

„A testvérek kora délelőtt elindultak otthonról. Azóta a várost járták, az utcákat és a tereket. Nem jutott eszükhöz leülni valahol, vagy hogy valahova, valami helyre elmenjenek. Az utcasarkokon is mindegy volt, hogy merre mennek tovább. [...] Amikor a nap lement a város közepéig benyúló hegygerinc mögé, akkor András, a nagyobbik testvér azt mondta, most megírják a levelet, és mindjárt be is dobja a postaládába, hogy essenek túl rajta, s tudják, mihez kezdenek ezután.”

(Bodor Ádám: Testvérek)

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont